

AZKEN HITZA

Aurreko lerroen bidez, hasieran burutu nahi genuen helburua bete dugula uste dugu. Nahiko era laburtuan izan bada ere, XVI. mende hasieran gure hiribilduko auzotarrek martxan jarri zituzten estrategiak jarri ditugu agerian; beraien hiri txikia badiako gunerik garrantzitsuenetako bat, garrantzitsuena izan ez bazen, bihurtzeko balio izan zutenak.

Alabaina, azpimarratu behar dugu garapen eta gorenaldia ez zela gure hiribilduko populazioan bakarrik eman; aitzitik, badian zehar finkatuak zeuden komunitate guztiak izan ziren halako egoeraz baliatu zirenak. Errenterian prozesu horrek ikusgarritasun handiagoa lortuko du badiako hiribildu maila zuen populazio-gune bakarra zelako, bere burua administratzeko autonomia izatea ahalbidetzen zion maila zuen komunitate bakarra, hain zuzen ere.

Autonomia hori mantentzeko eta gozatzeko ahaleginak gure arbasoen gorabeheren esparru handi bat beteko du, beraien kokapenak eskaintzen zien aukera ez galtzeko berebiziko borroka mantendu baitzuten. Baina hau ulertzeko, badiako itsasertzean gertatutakoa bere osotasunean ikusi behar delakoan gaude, behintzat, edozein prozesu behar den moduan ulertzea galerazten duten txokokeriatan erori nahi ez badugu. Horregatik, aurreko lerroetan, badiako komunitate ezberdinetan bizi ziren auzotarren izenak agertu dira.

Beraiek ez ziren izan, ordea, eskualdeak itsas-jardueren garapenaren testuinguruan ezagutu zituen pertsona bakarrak. Izan ere, gure ikerkuntzak egin duen ekarpenik garrantzitsuenetako bat gurean izan ziren atzerritarren etengabeko agerpena izan da, Europako geografiako puntu askotatik etorritakoak baina, bereziki, Ingalaterratik. Gutxi ikertutako gaia dugu, baina eman dugun informazioak ñabardura edo xehetasun asko jartzen ditu mahai gainean, kostaldeari dagokionez behintzat. Izan ere, behin baino gehiagotan jarri dira isolamendua edo beste errealitate batzuen inguruko ezaguera eskasa aurreko mendeetako gizarteen bereizgarri bezala.

Mugimendu honen ondorioak eskualdeko eliz eta arte mundura hedatuko dira. Izan ere, Donibaneko, Lezoko eta Errenteriako elizek, ekonomian oinarritutako merkatal eta kultura-erlazio hauen aztarna argiak gordetzen dituzte. Horregatik, aurreko lerroetan esandakoak, horiek hobeto ulertzeko lagungarri izango direlakoan gaude.

Azkenik, aurreko lerroek, historia ikertzea eta aurreko garaietan bizitako prozesuak ezagutzea interesgarri eta baliagarria delako ideian sakontzeko balio izan digute. Bi ideia hauek ardatz hartuta, paragrafo hauek estrategia politikoen atzean dagoen borondatea eta borondatetasuna erakutsi dutela uste dugu; komunitate batek bide bat zein bestea aukeratzeko duen baliogarritasun eta zilegitasuna azpimarratzen dutelarik. Gure eskualdean 1320tik eta, bereziki, 1495etik aurrera gertatu zen bezala.